

Hvordan bruke jussen til å bevege lokalpolitikken?

Advokat Tine Larsen

DSA

Dæhlin Sand
Advokatfirma

3 eksempelsaker og 2 innsendte spørsmål

- Hyttebygging i Vågå – kommunens handlingsrom i reguleringsplanprosessen
- Landbasert oppdrett i Brønnøy - mangelfull konsekvensutredning – klage Sivilombudet
- Ulovlig vassdragstiltak i Ferja – politianmeldelse og dom
- Spørsmål:
 - Anmeldelse av hogst
 - Dispensasjon

Hyttebygging i Vågå – kommunens handlingsrom i reguleringsplanprosessen?

- Igangsatt reguleringsplanprosess for nytt hyttefelt i tregrensen
- Planen er i hovedsak i tråd med gjeldende kommuneplan
- Vesentlig konflikt med friluftsliv, landbruk/beiteområder og landskapshensyn
- Området er foreslått som randzone for villrein i regional plan for Ottadalen
- Forslag til planprogram har vært på høring, et justert forslag er under utarbeidelse og skal legges frem for planutvalget

Hva er kommunens handlingsrom til å stoppe planer underveis?

- Kommunen kan innledningsvis bestemme at et planinitiativ skal stoppes, alternativt **kunngjøring** av planoppstart.
- Utarbeides planprogram - hva skal konsekvensutredes (krav til alternativer!) – sendes på **høring**.
- Kommunen beslutter om planprogram skal fastsettes, jf. pbl. § 12-9 – **mulighet for politisk påvirkning**
 - Kan stoppe planprosessen her – forslagsstiller kan be vedtak om å stoppe prosessen fremlegges for kommunestyret
- Hvis planprogram fastsettes, utarbeides planforslag med konsekvensutredning
- For private reguleringsplanforslag skal kommunen beslutte **om planforslaget skal fremmes**, jf. pbl. 12-11
 - Private reguleringsplanforslag kan stanses her.
 - Hvis den private detaljreguleringen er i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan forslagsstiller kreve det forelagt kommunestyret for politisk behandling
- Fremmes planen, legges den ut til **høring og legges ut til offentlig ettersyn**, jf. pbl. §12-11
- Kommunestyrets **står fritt til ikke å vedta planforslaget** – og kun positive vedtak har klagerett

– Nå er det for sent, demokratiet har talt

– Reguleringsplanen er jo vedtatt for lenge siden, sier Senterpartipolitiker i Stange, Aasa Gjestvang.

Gjestvang sier Senterpartiet har gjort det de kunne for å spare det såkalte Viksjordet. De la inn eget forslag til reguleringsplanen for å verne matjorda, men ble nedstemt.

– Demokratiet har talt. De vil bygge boliger. Jeg ser ingen annen råd enn å heie på prosjektet og Tangen. Hvis man ville verne jorda så måtte man gjort det i 2014. Her kan man ikke bare si stopp, sier Gjestvang.

Kommunene kan ombestemme seg og omregulere:

- Mange kommunepolitikere tror de er «bundet» av reguleringsplaner de har vedtatt.
- Ofte skremmer/truer utbyggingsinteresser med erstatningskrav ved omregulering.
- Kommunen kan nesten alltid omregulere et område – helt erstatningsfritt.
- Enhver grunneier risikerer at en eiendom omreguleres til annet formål.
- Er det demokratisk hvis kommunepolitikere ikke kan ombestemme seg?
- Det har vært to kommunevalg siden 2014.
- Har demokratiet talt for evig og alltid når område bestemt til LNF omreguleres til utbygging?

- I mange saker kommer «motkreftene» sent på banen.
- Man kan aldri komme for tidlig i gang med å jobbe opp mot en planprosess!
- Selv om kommunen har stort handlingsrom, er det vanskeligere å stoppe/endre et prosjekt jo lengre det har kommet.
- Alternativvurderinger snevres inn etter at planprogram er fastsatt.
- Når plan er vedtatt kan den påklages til statsforvalter, men statsforvalteren foretar kun lovlighetskontroll og ingen politisk overprøving
- Det er kommunen – ikke statsforvalteren – som må overbevises.

Landbasert oppdrett i Brønnøy

- Brønnøy kommunestyre vedtok 12. mai 2021 detaljregulering for Toft næringsområde
- Landbasert oppdrettsanlegg med tilhørende settefiskanlegg og slambehandlingsanlegg, eventuelt også slakteri, fôrfabrikk og annen sjørettet næringsvirksomhet.
- Planområdet er på 862 dekar, plassert i strandsonen, utfylling i sjø, planering og masseuttak.
- Statsforvalteren i Nordland fremmet innsigelse til planforslaget på grunn av konflikt med naturmangfold og friluftsliv
- KMD stadfestet reguleringsplanen i oktober 2021

- Naturvernforbundet klaget KMDs stadfesting til Sivilombudet:
 - Alternative lokaliseringer ikke konsekvensutredet
 - En utbredt problemstilling i arealforvaltningen
- Kun 1 av 20 kommuner utreder planalternativer for den samlede arealbruken, og kun 1 av 10 kommuner utreder planalternativer for enkeltområder (M1328/2019, Miljødirektoratet/Menon)
- Sivilombudet har åpnet undersøkelse og stilt en rekke spørsmål om KU-krav og alternativer til departementet.
- Fortsatt til behandling hos Sivilombudet

Flyttet elveløpet i vernet vassdrag i Namdalseid uten tillatelse.

- Aldri sett et lignende inngrep

NAMDALSEID: Ferja er et varig vernet vassdrag i Namdalseid, men en grunneier har lagt om en lengre strekning av elveløpet - uten å søke. Nå krever NVE at elve-løpet må tilbakeføres.

BJØRN ERIK ØVRELID
bjorn.ovrelid@t-a.no

Elva går fra Langvatnet i gamle Verran kommune og renner ut i fjorden ved Sjøåsen. Ferja er en del av Argårdsvassdraget.

Pernille Bruun i NVE er saksbehandler. Hun sier at NVE har bedt om at det nye elveløpet som er laget stenges igjen, og at det gamle elveløpet åpnes. Det gamle elveløpet er ikke fylt igjen ennå.

De ble varslet om saken i forrige uke, og gjennomførte befarings på fredag sammen med grunneieren og Namsos kommune. Ingenting av det som er gjort i området er omsøkt. Det bekrefter både NVE og kommunen.

Jeg ble kjent med saken på tirsdag, så vi har ikke rukket å vurdere hvilke øvrige reaksjoner dette kan få. Når man vurderer å gjøre slike tiltak er man nødt til å kontakte NVE. Det er mye som tilsier at et inngrep som dette vil være konsesjonsspliktig, sier Pernille Bruun.

Må trolig reversere inngrepet

Hun sier at det kan være aktuelt å pålegge grunneier om å gjenopprette området til den samme tilstanden som før omleggingen av elveløpet.

Vi har ikke tatt stilling til hvorvidt saken skal politianmeldes. Vi bruker normalt litt tid på å vurdere slike spørsmål. Jeg ble kjent med saken på tirsdag, så den er fortsatt relativt fersk for oss, sier hun.

Trønder-Avisa har forsøkt å komme i kontakt med grunneier ved flere anledninger, og har sendt sms med beskrivelse av saken vi omtaler. Tirsdag formiddag hadde vi ennå ikke kommet i kontakt med vedkommende.

Jeg snakket med grunneier i

SKUFFET: Anton Rikstad er en ivrig ferja-fisker, og er svært skuffet etter at en grunneier har gjort store inngrep i elva. - Det er viktig at det settes i gang stråktiltak for å berge det som er av rogn i det gamle elveløpet, sier Rikstad.

FOTO: BJØRN ERIK ØVRELID

går, og grunneier virker å være innforstått med at det må rettes opp, sier Pernille Bruun i NVE.

Ikke mottatt søknad

Virksomhetsleder i plan og byggesak i Namsos kommune, Kjeld Erik Sandbakken, bekrefter at det verken i gamle Namdalseid kommune eller Namsos kommune er mottatt noen søknad som tilsier at elveløpet skal endres.

Kjersti Hanssen hos Statsforvalteren i Trøndelag sier de fikk kjennskap til saken gjennom bekymringsmeldinger, og har hatt kontakt med både Namsos kommune og NVE.

Vi holder på å få oversikt, men vi ser veldig alvorlig på dette inngrepet, og vil følge opp saken, sier hun.

Hanssen legger til at Ferja er et anadromt vassdrag som de siste årene har fått betydelige midler fra fiskerondet. Dette er gjort for å skaffe kunnskap om elva gjennom både gytefisk- og ungfishundersøkelser.

Sårbar elv

Undersøkelsene har vist at det er et svært lite eller ikke noe høstbart overskudd. Dette gjelder tre av de fire siste årene. Derfor har elva begrenset fisketid, og er kun åpen i en måned.

Hanssen sier at det er flere faktorer som påvirker bestandene i elvene.

I Ferja er det en del negative

påvirkninger fra land som har innvirkning på vannmiljøet og fiskebestandene. Blant annet fra landbruk og skogbruk. I tillegg har elva jevnlig utbrudd av furunkulose som gir stor dødelighet på fisk ved utbrudd. Et slikt tiltak, hvor man både avsnører en produktiv del av elva bort fra elva, samtidig som man påvirker strekningen nedstrøms med tilførsel av finstoff, er svært uheldig for laksen, sier hun.

Statsforvalteren vil også dra på befarings i den berørte strekningen, og sier de vil ha tett dialog med NVE om videre oppfølging.

Opprørt fisker

Mangeårig fiskesforvalter hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Anton Rikstad, er en ivrig ferja-fisker og kjenner elva godt. Han er opprørt over det som er gjort, og sier at skadepotensialet er stort.

Flere tusen yngel kan ha gått tapt på grunn av dette. I tillegg ser jeg at det ligger rogn i deler av det tørrlagte elveløpet. Her har det kanskje vært 5-6 gytinger i fjor, og da ligger det fort 10.000 rogn på denne strekningen, sier han.

Rikstad sier også at tilsilming av elva nedstrøms for der omleggingen har foregått kan ha konsekvenser.

Det står elvemusling lenger ned i elva, og den største trusselen mot elvemusling er tilsilming. Jeg tror aldri jeg har sett noe lignende inngrep, sier den tidligere fiskesforvalteren.

FLYTTET ELVA: Grunneieren har flyttet en strekning av elva på nesten 300 meter. Det gamle elveløpet er stengt igjen, men det er fortsatt noe vann i den gamle kanalen. Nå vil NVE at grunneieren skal rette opp etter seg.

FOTO: JOHAN ARNT NESGÅRD / BJØRN ERIK ØVRELID

Ulovlig vassdragstiltak i Ferja – Namsos

- Inngrepet i elva hadde ikke nødvendig konsesjon etter vannressursloven § 8
- Grunneier hadde også fjernet kantvegetasjon i strid med vannressursloven § 11 og kommuneplanbestemmelse § 1.13.
- Overtredelse av konsesjonsplikt og fjerning av kantvegetasjon er straffbart, jf. vannressursloven § 63.
- Brudd på plan- og bygningsloven og planbestemmelser er straffbart etter plan- og bygningsloven § 32-9.
- Både NNV og NVE anmeldte forholdet (mai 2021)
- Tiltalebeslutning i november 2021
- Dom i februar 2022 – grunneier dømt til 60 dagers fengsel
- I tillegg kan tiltaket kreves reversert for grunneiers regning

Flytta deler av verna lakseelv – dømt til fengsel

– Jeg regna med jeg ville få avslag hvis jeg søkte, sier grunneieren, som la nesten 300 meter av elva i et nytt løp.

Vegard Woll
Journalist

Publisert 14. feb. kl. 12:08

Oppdatert 14. feb. kl. 13:36

Innsendte spørsmål:

1. Anmeldelse av miljøskadelig hogst - kan tømmerkjøper eller entreprenør anmeldes for hogst, eller må skogeier anmeldes for dette?

- Straffebestemmelsen i skogbrukslova § 22. Den som utfører hogst kan straffes, neppe tømmerkjøper. Men medvirkning er straffbart, jf. straffeloven § 15. Konkret vurdering.
- All miljøskadelig hogst er ikke nødvendigvis ulovlig og straffbar - og henlegges av politiet.
- Brudd på PEFC-standarden kan ikke straffes (privat sertifiseringsstandard som ikke gir lovhjemmel for straffeforfølgning – legalitetsprinsippet).
- Brudd på aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 er ikke omfattet av straffebudet i naturmangfoldloven § 75.

2. Dispensasjon til utfylling Fiborgtangen

- Søkt om dispensasjon i fjorden og strandsonen for å etablere nytt produksjonsanlegg for kraftfor og lagerbygg på Fiborgtangen i Levanger kommune.
- Tiltaket omfatter fylling i sjø, ca. 22 000 kvm, nytt bygg for produksjon, siloer, lagerbygg, administrasjonsbygg og kaianlegg.
- Tiltaket er for stort til å kunne tas som dispensasjon – krever åpenbart reguleringsplan og må avslås

Takk for meg!

tl@advokatdsa.no

94 84 08 56

